

Századik születésnapját ünnepelte a Vasas Központi Könyvtár

Száz év alatt sok minden történhet. Főleg akkor, ha ez a száz év szinte egybeesik a XX. századdal. A könyvtár életét (mint sok más intézményét) állandóan befolyásolták, irányították a történelmi helyzetek, politikai fordulatok,

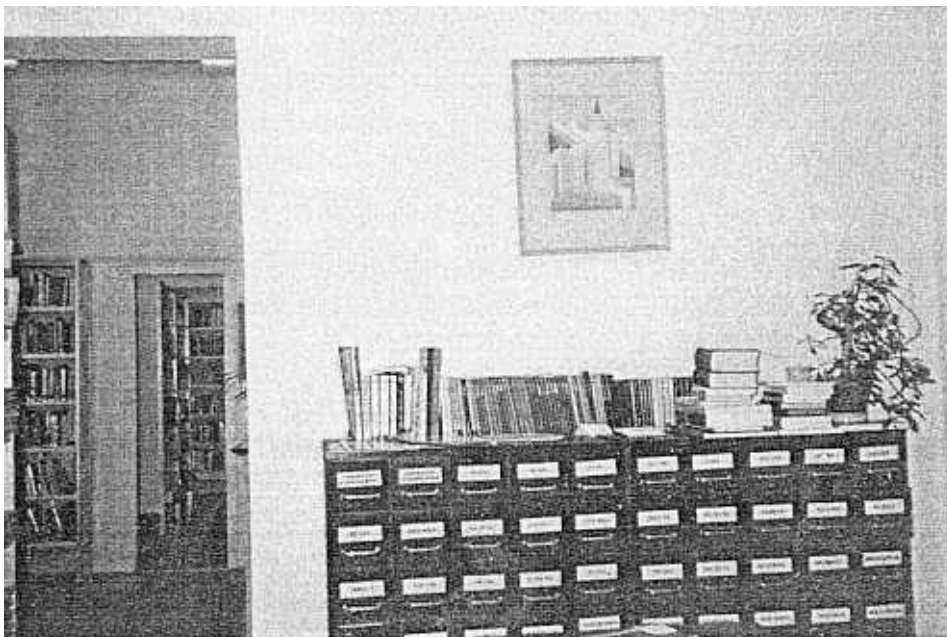
így nyugodtan mondhatjuk, hogy a könyvtár története sorozatos újrakezdésekből áll. Az első kezds (ekkor még „újra” nélkül) pontosan száz éve történt.

1903-ban alakult meg ugyanis a Magyarországi Vas- és Fémmunkások Központi Szövetsége. E szövetség keretén belül létesítették a Vasas Könyvtárat a szakegyletek könyvtárainak összevonásával. A könyvtár a szövetség akkori székházában, a Thököly út 56. szám alatt kapott helyet. A könyvvállomány kezdetben 346 kötetből

állt, ezek nagy része – a munkások anyanyelvi megoszlásához igazodva – német nyelvű volt. 1914-ig a könyvtár jelentősen fejlődött, ennek a fellendülésnek az I. világháború vetett gátat.

A fegyverszünet után három évvel kerülhetett újra napirendre a munkáskönyvtárak ügye. A szövetség vezetősége még ebben az évben megvásárolta időközben elhunyt egykori elnökének, *Teszársz Károlynak* a könyvtárát, ezzel is gyarapítva a központi könyvtár állományát. 1928-ban felépült a Vasas Szakszervezet új székháza a Magdolna u. 5–7. alatt. Természetesen a könyvtár is itt kapott helyet, a harmadik emeleten. A könyvtárhelyiség mellett létesült egy olvasóterem is, ahol újságokat és kézikönyveket lapozgathattak az ide látogatók.

Az 1929-ben bekövetkezett gazdasági válság nagymértékben akadá-

lyozta a munkáskönyvtár-ügy további fejlődését. Ennek ellenére a Vasas Szakszervezet – az akkori viszonyokhoz képest – nagy kötetállományú (huszonötvezres) könyvtárhálózattal rendelkezett. Az állomány hetven százalékban szépirodalmi műveket tartalmazott, a korabeli sikerregények helyett a klasszikus magyar és külföldi szerzők művei voltak többségben. Pár évvel később a központi könyvtár az országban az elsők között tért át az akkor legkorszerűbb tizedes osztályozásra. E munka során a Fővárosi Könyvtár katalógusrendszere volt a példakép. 1939-ben a Magyarországi Vasmunkások Lapjában állandó rovat nyílt a könyvtár és a könyvek népszerűsítésére.

A könyvtár a II. világháború alatt is azoknak az egyre csökkenő számú intézményeknek a sorába tartozott, melyeken keresztül a szakszervezet tartani tudta a munkásokkal a kapcsolatot, így a könyvek beszerzése az 1940-es években sem szünetelt. A nyilas hatalomátvétel után kormányrendelet született az antifasiszta szellemiségű könyvek indexre vételéről, és ezzel együtt kötelező beszolgáltatásáról. A Vasas azonban csak az erősen megrongálódott könyveket és a duplumokat szolgáltatotta be, a tiltott könyvek nagy részét *Kabók Lajos* (a szövetség akkori titkára) elrejtette a székház dísztermének üreges márványoszlopaiba. A háború befejezése után a központi könyvtár a megmaradt 3337 könyvvel nyitott ki újra.

Az ötvenes években sorra jöttek létre a vasipari ágazathoz tartozó művelődési központok, könyvtárak, megkezdődött egy új típusú könyvtárhálózat kialakítása. A Vasas Központi Könyvtár is új helyiséget kapott a Baross u. 90-ben, munkájuk segítésére pedig létrehozták a Mező Imre Körzeti Könyvtárat, valamint a József Attila Körzeti Könyvtárat.

A hetvenes években (mind az olvasók, mind az állam részéről) jelentősen megnöttek az igények, és megváltoztak a követelmények. Ennek megfelelően a könyvtárak feladatköre is bővült, a kölcsönzés mellett megindult a szakmai képzések, illetve olvasómozgalmak, író-olvasó találkozók szervezése. Ez az évtized a „dinamikus növekedés” korszaka lett, pl. 1977-ben a Vasas könyvtári hálózatának 7612 beiratkozott olvasója volt.

Később azonban a rendszerváltás előszeleként megindult gazdasági változások háttérbe szorították a vasipari ágazatot, a Vasas vállalatának nagy része kisebb cégekre hullott szét, vagy pedig tel-

Pályakezdő 23 éves nő vagyok, könyvtáros (informatika szakirányú) diplomával (Eger, Eszterházy Károly Főiskola, 2003 júniusa) állást keresek elsősorban Egerben és vonzáskörzetében. Kiemelt érdeklődési köröm: szolgáltatástervezés, kreatív feladatok.

Verebélyi Judit Ágota

3300 Eger, Malomárok u. 10. 5/35.

Tel.: 06-20/201-3431

jesen megszűnt. A központi könyvtár – olvasói számának csökkenése miatt – bekapcsolódott a lakosság ellátásába. Kezdetben csak a VIII. kerület lakói iratkozhattak be, mára a könyvtár mindenki számára nyilvánossá vált. A rendszerváltás után a hálózathoz tartozó könyvtárak megfogyatkozása miatt a Mező Imre és a József Attila Körzeti Könyvtárat is felszámolták. Állományuk azonban beleolvadt a központi könyvtár állományába, ezzel jelentősen bővítve azt. 1996-ban (anyagi okok miatt) a könyvtár visszaköltözött a Magdolna utcai épületbe, ezúttal a földszintre, ahol ma is található. A székház alagsorában lehetőség adódott egy százezer kötetet befogadó tömörkötőtár létesítésére is. 1999-től a könyvtár non-profit szervezetként, Vasas Központi Könyvtár Alapítvány néven működik. Az állam és a Vasas Szakszervezet támogatása mellett a fenntartáshoz szükséges pénzt pályázatok útján szerzi meg.

Az új évezred információs társadalmának elvárásaihoz igazodva a könyvtár szolgáltatásai is átalakultak. Az állomány hetven százaléka számítógépen van nyilvántartva, s (egyelőre könyvtáros közvetítéssel) biztosított az internethasználat is. A könyvtár mára teljes mértékben nyilvános, az állomány bárki számára hozzáférhető, a nyitvatartási idő heti huszonhét óra. A könyvtárosok változatlanul folytatják a munkahelyi könyvtári ellátást, az irodalmi előadások szervezését. Közvetlenül egy szűkebb közösség, közvetetten a társadalom érdekeit (és értékeit) tartják szem előtt, mint azt folyamatosan teszik az indulás óta, pontosan száz éve.

Elődeik munkáját tisztelve és megbecsülve őrzik és legjobb tudásuk szerint folytatják a szellemi értékek megőrzését és közvetítését.

Buza Sándorné